Nagyvárad, 1907. XIII. évfolyam 146. szám. Szombat, junius 29.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, junius 28.

Horvát hüség.

A horvátok obstrukciója a végéhez közeledik.

Nincs ennél nagyobb ujság a politikában, de ez is elég ahhoz, hogy az ember egy kissé beletekintsen a kuliszszák mögötti dolgokba.

Van a horvátoknak egy titkos szinpadi masinájuk, a mely emeli és süllyeszti hőseiket: a horvát állam hóbortja. Ez mind n horvát ember álma, kié titokban, kié kibeszélve; mindenik csak erről álmodik. Ez mozgatta az obstrukciót és ez inditotta meg a kezelést is.

A leszerelés azzal lett nyilvánvaló, hogy a vasutas szolgálati pragmatika általános vitája alkalmával benyujtott határozati javaslatokat mind visszavonták. Visszavonták pedig azért, mert állitólag nem akarták házhatározatot provokálni abban a kérdésben, hogy lehet-e a magyar országgyülésen horvát inditványokat beadni? A határozat feltétlenül tagadó lett volna s ez kitüntetné, hogy a horvát nyelv mégsem teljesen egyenjogu a magyarral. Ennek akarták utját vágni a horvátok — vagyis a háttérben ott van a horvát állam, a horvát államnyelv fantazmagoriájáért való aggodalom.

Az inditványok visszavonása önmagában is elegendő érv a magyar álláspont erősitésére: a visszavonás ténye is a mellett szól, hogy a magyar parlamentben csak magyar inditványt lehet benyujtani.

Jól tudják ezt a horvát képviselők is, s ép ezért az ő mentségük nem egyéb, mint odahaza igen alkalmas ürügy a Rückwärts konzentrierung leplezésére. Más oka van a leszerelésnek — s ezt az okot megint a horvát állam hóbortja helyezi kellő világitásba.

A jelenlegi magyar kormány azzal a becsületes törekvéssel közeledett a horvátokhoz, hogy minden, csak némileg is jogos panaszaikat kielégiti, megszerzi nekik a polgári szabadság eddig nélkülözött feltételeit, megerősiti őket anyagilag, de ennek fejében elvárja a horvátok testvéries támogatását Ausztriával szemben. A horvátok elfogadták a magyar kormány becsületes ajánlatának első fejét. Zsebre tettek minden kedvezést, a mi őket erősithette. Annyival is közelebb jutnak a horvát államhoz. Mikor pedig megkaptak minden megadhatót, balkáni szokás szerint elővették a kést s nekiszegezték a kormány mellének. Adjátok ide az állam egységét is!

Erre a kvalifikálhatlan eljárásra nem lehetet mással felelni, mint a legerősebb eszközök bejelentésével s mikor a horvátok a szép szónak nem hittek, a bán menesztésével.

Talán az első eset a magyar történelemben 1867. óta, hogy valaki a magyar nemzet megtámadása miatt állását és a legfelső kegyet elveszti. A horvátok pedig a legfelső kegyet becsülik legtöbbre. Ez a hirtelen jött utilapu, amelyet legfelső helyről a bán talpára kötöttek, érthető magyarázat volt a horvát testvéreknek. Meggondolták a dolgot és szépen leszereltek. Budapesten az engedékenyt játszva, Zágrábban pedig egy kis tüntető ünneplést provokálva.

A leszerelés mögött megint ott kisért a horvát állam.

Az obstrukció kezdetén a kormány felajánlott bizonyos további engedményeket a béke fejében. Nem fogadták el, mert azt hitték, a mellnek szegzett késsel többet el lehet érni. Mikor aztán látják, hogy a kormány a késtől nem ijedt meg, sőt korbácscsal felel rá, akkor meggondolják a dolgot és visszakoznak. Mégis csak jobb lesz a kormány által felajánlott engedményeket elfogadni.

Olyan erkölcsi szinvonalon áll ez az eljárás, mint mikor jó fizetésben lévő cseléd meg akarja rabolni gazdáját s tetten éretvén, visszaadja a rablott jószágot s kijelenti, hogy jó fizetés fejében tovább is hüséggel szolgál.

Ha eddig nem volt tisztában az or-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az apa.*

Irta: **Kiss Menyhért.**

— A Családi Regénytár 44. kötetéből. —

Az alig egy éves házasoknál örömünnep volt, az első gyerek született meg, fiugyermek, a mindenkori embernek elragadó büszkesége. Az apa ölébe kapta s himbálta, mint a játszó gyermek a lehajló füzágat. A ház föl volt forgatva, üres és félig telt flaskók meredeztek az össze-vissza asztalon. Barátok jöttek-mentek s melegen és őszinte lelkesedéssel gratuláltak a diadalmasan mosolygó apának.

A frissen sült apa pedig alig találta bele magát uj szerepébe. Szivét mondhatatlan boldogság töltötte el s legjobban szerette volna, ha egy kézmozdulattal összeroppanthatna vagy száz darab borosüveget. Ez azonban nem kivánkozott ki belőle; jobbnak látta felesége ágyához állani és simogatni verejtékes, lázas homlokát, vállaira kócosan leomló hajfonatát. A kezét kihuzta a selyempaplan alól és csókolgatta, egyre csókolgatta . . .

A külső szobából nézte ezt két ember. Az egyik nagyhomloku volt és bozontos szemöldökü. A szemeiből villámokat szórt, ha indulatai tornyosodtak, de ha csendes volt és haragtalan, szeliden mosolygó kék ég nevetett belőle, elbájoló és verőfényt sugárzó, mely kifakasztja a fák rügyeit, magához forditja a napraforgó fejét.

Ez kezdett beszélni. Különösen a parabolákat kedvelte s bár a nóta végén nem csapta oda az ajánlást, kiérzett a célzata s fején találta a szöget. Kissé tulságosan egyszerü volt, mert az igazságot primitiv formák közt kereste s világért se festette volna cifrára mondatait, bár ugy látszott, tömérdek szinvegyülék, finom festőanyag, piktori hajlandóság hevert együtt képzelete tartalmas palettáján. Keveset gesztikulált s volt valami egyhangu monotonság a hangjában, amit a harangszóban örökkévalóságnak, megsemmisülésnek, a »soha többé, mindörökké« időmérőjének gondolnak az emberek.

. . . Volt egyszer egy apa, akár ez a mi barátunk, akinek fia született. Szegény favágó volt, de azért leölette az egyetlen jércét az üres ketrecből. Az is vadul csicsajgatta a porontyot s megnedvesedett a nagy barna szeme, bár kőkeményszivü paraszt volt.

Eltelt a három nap, felkötötte az uj bocskorát, még sárga volt a szija, de mégis megkente jércezsirral. Felöltötte a bekecsét, melyen a legkevesebb volt s a hajnali szürkületnél simára borotválkozott. A hangja fuldoklott a boldogságtól, mikor az ágy felé fordult:

— Anyjukom, megyek a paphoz . . .

Az asszony bágyadtan rámosolygott, de ez a parasztnak elég volt.

Beállitott a paphoz.

— Tisztelendő atyám, az Isten áldásával fölkeresett . . . fiam született . . . ha megkeresztelné . . .

A pap jóakarólag megveregette a vállát.

— Épen jókor. A felvégről is vannak . . .

A paraszt fölvetette lassudan a fejét:

— Ha nem ellenkezne, a fiamat külön végezné. Nagymise alatt . . .

S hosszu keresgélés után a bekecse belső zsebéből kikotorászott egy fényes ezüsttallért.

A pap arca nyájasan kiderült és szeretettel mondta, miközben székkel is megkinálta:

— Jól van, fiam, jól van . . .

* Egy idegen iró valahol irt egy hasonló mesét. Az olvasóra bizom, döntse el, melyiknek igazabb a tendenciája.

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

ság a horvát hüség értékével, most már tisztán látunk. Kedvezésről, engedményről szó sem lehet. A haszontalan szolgát külső sötétségre kell vetni, nem pedig a választottak asztalához ültetni.

*

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, junius 28.

Elnök: *Justh* Gyula.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése s elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után

Következik a vasutas törvényjavaslat illetőleg

a vasutasok pragmatikája.

Elnök: A pragmatika általánosságban való elfogadása fölött névszerinti szavazás lesz. A szavazást »P« betü kezdi. Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Rakovszky István alelnök elnököl.

Ráth Endre jegyző olvassa a névsort. A horvátok kivonulnak a szavazás elől.

Elnök jelenti, hogy a vasuti pragmatikáról szóló törvényjavaslat 167 szótöbbséggel lett elfogadva. Következik a részletes tárgyalás. 1-sö szakasz.

Lukinics Ödön: Horvátul beszél.

Babics Gyula: Inditványt nyujt be.

Supilo Ferenc Horvátul beszél.

Elnök: A képviselő ur kéri a Ház engedelmét, hogy a tárgytól eltérőleg Polónyinak a resulucióról mondott beszédére reflektálhasson Felteszem a kérdést. Igen vagy nem.

Felkiáltások: Nem! Magyarul mondja! (A szavazás megtörténik: Igen-nel szavaztak a Horvátok és Bredicean Korjolán.)

A Ház az engedelmet nem adta meg.

Supilo Ferencz: Tovább beszél.

Loskovics Iván is horvátul beszél.

Zogorác István is horvátul szól. A czimhez módositást nyujt be.

Elnök: Áttérünk Rakovszky István interpellációjának tárgyalására. A napirendet illetőleg javasolja, hogy a legközelebbi ülés a szombati ünnepre való tekintettel hétfőn délelőtt 10 órakor legyen. (Helyeslés.) Mivel pedig ma az összeférhetetlenségi bizottságnak kell kisorsolni, mely nyomban ülést tart, az ülést 1 órakor szakitják félbe. (Helyeslés.)

Rakovszky interpellációja.

Rakovszky István: Hangulatkeltés a képviselők viselkedése Magyarország és a kormány ellen. Pejacsevich horvát bán kénytelen volt állásától megválni. Az uj bán kineveztetett és ezt is arra használták fel a horvátok, hogy az ellenséges hangulatot szitsák. Nincs egy képviselő sem, aki a horvát-magyar testvérszeretetet háborgatná s mindenki óhajtja, munkálja Horvátország boldogulását. Erről meggyőződve intézi interpellációját a miniszterelnökhöz: Mik vezérelik, irányitják a magyar politikát Horvátországgal szemben?

Wekerle Sándor miniszterelnök: Részünkről minden okszerü reformot előzékenyen támogatunk. A felmerült differenciákat illetőleg már a legvégső határra elmentünk. A horvát vasutasokra nézve felsorolja azokat az intézményeket, melyeket a kormány tett, csakhogy a békét biztositsuk. Különösen abban mutattuk meg jóakaratunkat, hogy a horvát vasuti tisztviselőknek a horvát vonalokon több előnyt is adtunk, mint a mi tisztviselőinknek.

Ha mégis ellenzésre találnak, akkor azt kell hinnünk, hogy nem e kérdésben, hanem sokkal mélyebben fekvő okok idézik azt elő. (Zajos helyeslés.) A vasuti javaslat curminens. A feloszlatás itt nem segit. A felmerült kérdést itt kell a Házban elintézni. (Ugy van.) A bán. kinevezése a bajon nem segit. Mi mindazon igéreteket, melyeket tettünk a kiegyezés korlátain belül, meg fogjuk valósitani, de az államegység ellen irányuló törekvéseket megakadályozzuk és annak egyik garanciája az uj bán kinevezése. (Élénk helyeslés.)

Rakovszky István: Tudomásul veszi a választ. Ugyszintén a Ház is a horvátok kivételével.

Az *Elnök* egy óráig szünetet rendel, amikor áttértek az összeférhetetlen zsüri kisorsolására.

Szünet után.

Az *Elnök* ujból megnyitja az ülést.

A képviselőház kisorsolja Ertl János képviselő összeférhetetlenségi ügyében az itélkező zsüri 15 tagját, akik nyomban letették az esküt.

Az ülés fél 2 órakor véget ért.

A házadómentesség kiterjesztése.

Lukács Ödön, Nagyvárad város pénzügyi tanácsos előterjesztésére Nagyvárad város közgyülése felterjesztéssel élt a pénzügyminiszterhez, hogy mindazon ujabb, nagyobb épitkezésekre, amelyek Nagyvárad fejlődését, szépülését elősegitették, tekintettel a vonatkozó törvényre, habár az illetők nem kérték az adómentesség idejének meghosszabbitását, vagy a törvényben kitett 1905. év végét tulhaladták is az épitkezéssel, a miniszter adja meg a házadó mentességet további három évre.

A felterjesztést a pénzügyminiszter figyelemre méltatta s egyik főbb miniszteri tisztviselőjét leküldte, hogy a helyszinen szerzett tapasztalatok alapján tárgyaljon a város képviselőivel s a tárgyalásról vegyen fel jegyzőkönyvet és tegyen a miniszternek jelentést eljárásáról.

A pénzügyminiszter tegnap értesitette Nagyvárad városát, hogy a házadómentesség kiterjesztése iránt felküldött jegyzőkönyv alapján a város kérelmét részben hajlandó teljesiteni, amennyiben a sorolt épületek városrész rendezése szempontjából figyelembe vehetők. A törvény ugyanis csak ezen szempontból engedte a házadómentesség kiterjesztését. A város által felterjesztett házak nagy része megfelel eme követelménynek.

A jegyzőkönyvben felsorolt uj házak közül hajlandó a miniszter a további 3 évre az adómentességet megadni a Rákóczi-ut déli részén, a Rákóczi-ut két oldalán a Bémer-tértől a Schlauch-térig, Kert utcán, Szent János-utcán, a Rulikovszky-uton, a Nagyvásártér északi részén, Szinház-utcán, Mészáros-utcán épült há-

---

Telt, mult az idő, a kölyök fölcseperedett. Izmos, vásott gyerek lett s igen sok ruhát szaggatott el. Különösen a térdén és könyökén s a gomblyukait rojtozta ki. Az iskolások először gyóntak s gyertyával a kezükben fogadták magukhoz a szent ostyát.

A paraszt ismét beállitott a paphoz.

— A végett alkalmatlankodnám, hogy a fiam . . . a hétórás misén áldozna. Gyenge, szegény, nem birná ki tovább éhgyomorral . . ,

Az udvaron egy hizott libát bocsátott el, melyet a felesége kupánként vett kukoricán hizlalt meg. A liba rekedtesen gágolt, ahogyan tulkövér asszonyok énekelnek s a tisztelendő megkinálta még a parasztot egy pohárka masinapálinkával is.

Már ősz hajszálak csillogtak a fején, de azért egyenes járása volt, mint a nemes lónak, mikor ismét beállitott a paraszt a paphoz, kemény vonásai fölengedtek s remegett a fölindulástól vastag, deres bajusza alatt az álla.

— Ma lenne a fiam esküvője. A legjobb komám egyetlen leányát veszi. Serény, jó fehérnép, talán megáldja az Isten . . .

A lelkész örvendezett a szerencsén.

— Ismerem a leányt, becsületes lélek. Az Isten is megáldja őket bizonnyal.

Az öreg paraszt sokáig feszengett a széken, végre kisütötte:

— Volna még egy kérésem . . .

A tisztelendő lelkész nógatta, biztatta:

— No, no, szóljon kend . . .

— Az esketés irányában. Ha meggyujtanák mind a hat gyertyát a főoltáron. A lelkész csodálkozva tekintett rá.

— Meglátjuk, no, meglátjuk.

Az öreg paraszt megszólalt bátortalanul:

— Tudom, hogy nagy dolgot kivánok, instálom . . . itt volna a lángok ára . . .

S egy gyürött, kapadohányszagu, kék lenkendőből kibogozott egy fényes pénzt. Egy aranypénzt. Ki tudja, hány év összekuporgatott filléreit egy darab aranyba.

A lelkész meghatva nyult a paraszt kérges tenyere után:

— Meglesz, minden meglesz . . . — kiáltotta ujjongva, szinte elérzékenyülve a nagylelküség megindító példáján.

Az öreg paraszt tántorgó lépésekkel ment ki a papi házból. Valami édes apai öröm facsarta össze gyenge szivét, az tette egészen elbódulttá, mámorossá . . .

És hat gyertya égett az oltáron, mikor az ifju pár örök hüséget esküdött egymásnak.

Történt, hogy gyermeket szült a menyecske, öregek és fiatalok nagy örömére.

Aznap fagyos téli idő volt s erős, csipős szél süvöltött a hegyek között. De az öreggel nem lehetett birni. Ő ment, hogy bölcsődeszkának való fát döntsön az erdőben. Lába nyomát besöpörte a hó, rongyos, kopott bekecsén áthatolt a fagyasztó, hideg szél. De ő ment és hóna alatt erősen szoritotta a fürészt és a fejszét.

Talált is egy szép, sudar tölgyet. Hozzálátott, csapkodni kezdte. A fa meg-megvonaglott s min a sürü zápor, omlott, hullott az ágak hegyéről a ráragadott hólavina

gedni jegesedni kezdett a csupasz kézfej, a megroskadt vénülő térdek.

Mikor élettelenül végig esett a puha, omlatag hóban, kéküló ajkai mintha mozogtak, beszéltek volna . . .

Azt álmodta az öreg, hogy megy, megy hazafelé, hátán viszi a bölcsőnek valót, unokája számára.

A plébánoshoz, ki kétrét járt már s bottal csoszogott be a templomba, beállitott az öreg paraszt fia.

— Meghótt az öreg. El kéne temetni, tisztelendő ur . . .

Az öreg pap szeméből kicsordult a könny. Áradozva dicsérte az öreget.

A fiu hümmgetett s ráhagyta a fejével.

— Milyen temetést kivánsz, fiam?

— Egyszerüt, nagyon egyszerüt . . . Szegény emberhez valót. Kántor helyett jó lesz a harangozó. Nagy harang helyett huzzák a másodikat . . .

Az ajtóból pedig hozzátette:

— Bucsuztató sem kell s gyászmisét se tessék szolgálni. Sok pénz, sok pénz . . .

A belső szobában fölsivitott a kicsike. Az apa a vendégeivel koccintott, bizonyára a fia jövendőjére, de lecsapta a poharat, mikor a gyereksirást meghallotta. Odarohant s a két karjára fektette. Fejével ráhajolt s megcsókolta a csöppség összecsucsoritott piros szájacskáját.

Az az ember, aki a történetet elmondta, odatekintett és szomoru, bánatos mosolygás vonaglott át az arcán. Aztán kacagott, csendesen, cinikusan kacagott

zakra, amelyek 1905. végéig befejezve s lakható állapotba hozva voltak, végül a városi bazár egész területére.

A többi házakra, mint a Szacsvay-utca stb., azonban nem adja meg a miniszter ezen kedvezményt, valamint a szintén felterjesztett azon házakra nézve sem, amelyek a törvényben kitett határidőben épittettek. A vonatkozó törvény ugyanis csak az 1896. julius 1 től 1905. év végéig épült házakra adja meg a házadómentesség kedvezményét.

A miniszter felhivja a várost, hogy az érdekelt háztulajdonosokat értesitse, mert csak azok kapják meg a miniszter által jelzettek közül a 3 évi kedvezményt, akik a leirat kézbesitésétől számitott 1 éven belül azért folyamodnak a pénzügyminiszterhez.

A quóta bizottság üzenete. A magyar puóta deputáció ma egy nunciumot küldött az osztrák kormánynak, melyben javasolja, hogy az uj quótát 1907. julius 1-től 1906. dec. 31-ig állapitsa meg a mostan létező alapon 34|4—35|6 és addig mig a gazdasági közösség, változatlan fenn áll a vámbejövetelekre.

Megbizható forrásból jelentik, hogy az osztrák kvótabizottság értesitette Széll Kálmánt, a magyar bizottság elnökét, hogy a kvóta dolgában nem kiván szóbeli tárgyalást, hanem irásbeli iratváltást. Ez az értesités a magyar bizottság tagjaira rendkivül kinosan hatott.

—

A zirci választás megvizsgálása tárgyában kiküldött bizottság ma délelőtt 9 órakor tartotta meg záróülését Tóth János alelnök elnöklésével. A bizottság egyhangulag elfogadta az előadó jelentéséhez képest azt a határozatot, hogy a választás dolgában semmiféle oly adat nem mutatkozik, amely az állitólag elkövetett megvesztegetéseket bizonyithatná. A bizottság kezdetben hozott határozatához képest a becsületszóval tett vallomásokat hitelesebnek elfogadta.

Szent László ünnepe.

Egyelőre még csak a Katholikus Kör ünnepli meg igaz kegyelettel Nagyvárad alapitójának, a szent királynak áldott emlékezetét. De az ünnepélynek egyre szélesbedő köre, a sziveket, lelkeket egyre nagyobb mértékben átfolyó jelentősége szebb jövőt igér: olyan ünnepet, a mely impozáns arányaival is, nemcsak igaz bensőségivel, méltó lesz a középkori magyar lovag ideáljához, Szent László királyhoz.

A csütörtöki ünnepély a székesegyházban szentmisével kezdődött, melyet *Fetser* Antal segédpüspök tartott fényes segédlettel. Evangéliumkor dr *Lestyán* Endre theologiai tanár emelkedett szellemü szentbeszédben hivta fel a hiveket a nagy király emlékezetének követésére. Szent mise alatt számosan vették magukhoz a legméltóságosabb Oltáriszentséget, részesedvén a Szentatya által e napra engedélyezett teljes bucsuban. Két processió is jött, egyik a városból, másik Szőllősről. A szentmisén jelen voltak testületileg a Kath. Kör tagjai, a püspökség tisztikara *Erdős* Rezső vezetésével, a káptalan tisztikara, a katholikus iskolák és számosan városunk katholikus előkelőségei sorából és többen a vidéki papságból.

Matiné.

Délelőtt 11 órakor a Kath. kör rendezett nagysikerü, magas szinvonalon álló irodalmi matinét. A szép számu hölgyközönségen kivül a következő előkelőségeket láttuk ott:

Fetser Antal és dr Lányi József püspökök, Mangra Vazul, Sett Gyula, Grócz Béla, Bundala Mihály, dr Karácsonyi János.

Balogh Kálmán, Novotnyi S Alfonz, dr Vucskics Gyula, dr Hoványi Gyula, Székely Sándor, Pekanovits Imre, Dús László, Török László stb.

A matinét a székesegyházi énekkar nyitotta meg Szent Lászlóról szóló régi egyházi ének pompás előadásával.

Az ünnepi beszédet dr *Karácsonyi* János kanonok tartotta. Mint a kiváló tudósnak minden egyes felszólalása, ez a beszéd is tudományos eseményszámba megy. Cime: »Szent László Nagyvárad megalakitója« jelzi a tartalmát is. Karácsonyi ebben az előadásban végleg tisztázta a nagyváradi püspökség és Nagyvárad alapitásának kérdését.

A várost magát 1082-ben alapitotta Szent László és társas káptalant alapitott itt, ezzel is jelezvén, hogy az uj várost nagyobb jelentőségünek szánta. Később püspöki székhely lett Nagyvárad. Mikor ü. i. Szent László Horvátországot meghóditotta, a betörő kún rablók felégették Bihar várát is, ahol még Szent István király alapitott volt püspökséget. Ezt a bihari püspökséget helyezte aztán át Szent László a sokkal több biztonságot nyujtó Nagyváradra 1091 és 1095. közt. — A rendkivül érdekes, alapos tanulmányra és mély kritikai értékre való tanulmányt később egész terjedelmében közölni fogjuk. A tudós előadót a közönség mindvégig figyelemmel hallgatta és zajosan ünnepelte.

A müsor harmadik pontja változást szenvedett, amennyiben a felkért szavaló az ünnepély kezdetén bejelentette, hogy akadályozva van a fellépésben. Dr *Krüger* Aladár hirtelen »beugrott« tehát s gyujtó hatás mellett elszavalta lapunk ünnepi számában megjelent költeményét, a »Keresztes hadakat.« A vers tüzes lendülete és modern keresztény szelleme mély hatást tett.

Befejezésül Beleznay Antal vezetése mellett a székesegyházi énekkar adta elő szokott precizitással a »Boldogasszony anyánk« kezdetü régi magyar egyházi éneket.

Délben a Katholikus Kör irodalmi és müvészeti bizottságának vezérférfiai s az idei matinék szereplői közül többen dr *Karácsonyi* János kanonok vendégszerető asztalának vendégei voltak.

Táncmulatság a Püspök-fürdőben.

Az ünnep befejezése sikerült tavaszi mulatság volt a Püspök-fürdőben. Már kora délután megkezdődött a vendégek érkezése s a fürdő remek erdei megteltek a legszebb tavaszi virágokkal; Nagyvárad fiatal leányainak kacagó csoportjaival. Este kezdetét vette a tánc, mely a legjobb hangulatban tartott hajnalig, a mikor külön vonat hozta be a közönséget a városba. A figyelmes kiszolgálás *Kernáts* János fürdőbérlőt dicsérte.

A jelenvoltak közül a következőket sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: özv. Nagy Gyuláné, Herkner Péterné, Móré Pálné, Székely Sándorné, özv. Fassie Pálné, Papp Imréné, Hoffmann Henrikné, Rednik Gáborné, dr Kiss Döméné, Kiss Istvánné, Ötömösi Sándorné, Dely Imréné, Farkas Józsefné, özv. árszeghy Lajosné, Kakas L.-né, dr Krüger Aladárné, Polyák Lajosné, özv. Kardos Kálmánné, Kovács Jenőné, Szalay Péterné, ifj. Rimanóczy Kálmánné, Dús Lászlóné, Kelemen Kálmánné, Justh Károlyné, Óváry Sándorné, Herschmann Fülöpné.

Leányok: Kunszentmiklósi Nagy Ilmuska, Herkner Szidike, Herschmann M., Móré Ilonka Kövér Ella, Böszörményi Erzsike, Polyák növérek, Peiser növérek, Székely növérek, Kovács Margit, Komlóssy Etelka, Óváry Panka, Kis Erzsike, Kiss Nóra, Rednik Mici, Korda Rózsi, Farkas Növérek, Ötömöti Olga, Dely növérek, Számborovszky M., Mile növèrek, Kakas Mimi, Kiss Valici, Papp Szerénke, Szalay Stefi, Vucskics Aranka és Ella.

Leégett toronytető.

Tegnap reggel virradóhajnalban borzalmasan szép, tenséges látvány tartotta lekötve az ébrenlévőket. A görög katholikus székesegyház templomának toronytetején ütött ki a tüz s a tetőt telesen elhamvasztotta. A tüz gondatlanságból keletkezett.

Az esetről adjuk a következőket:

A görög katholikus templom tornyán a keresztet tartó gömb a tavaszi erős szelek járása következtében igen meggyengült, miért is azt onnan el kellett távolitani. A püspök hozzá is fogott a meggyengült kereszt megerősitéséhez. Már hetek óta tart ez a munkálat ott fent csupa életveszedelem között Hogy mennyire veszélyes ez a munka, bizonyitja az, hogy a javitási munkálatok végzésére csupán 20 korona napibér mellett kaptak munkásokat.

A munka igen lassan haladt.

Tegnapelőtt este a javitó munkások a torony tetején tüzet raktak s ott szalonát sütöttek. Ezt a tüzet állitólag még az est folyamán többen látták a pályaudvaron. Valószinü, hogy a tüzet nem oltották el kellőleg s az a magasban a nagy léghullámzás következtében folyton szitódott s belekapott a száraz fa részekbe s azt az éj folyamán meggyujtotta.

Tegnap hajnalban 3 óra körül Valk János, a Szent László téren posztoló rendőr észrevette, hogy a magasban élénk világosság van, azonnal értesitette a rendőrséget:

— Ég a görög katholikus templom tornya.

Ekkor már égett a tető, azonban még nem jutottak ki a lángok, csupán fényük látszott. Pár pillanatra óriási gyertyává változott a torony, melynek fénye messze bevilágitott a pirkadó reggelbe.

A tüzjelzésre csakhamar kivonult a tüzoltóság a szerkocsikkal s hozzáfogott a tüz lokalizálásához. A tüzoltókat a hamarabb értesitett rendőrség előzte meg, honnan Lőrinczy tb. alkapitány vonult ki a rendőrséggel.

A tüzoltók emberfeletti munkát végeztek, a torony megközelitése lehetetlegségnek látszott. A belülről való felkuszás megint életveszélyes volt, mert attól lehetett tartani, hogy a harangok megolvadva a felfele igyekvőt agyonütik.

A tüzoltóknak ekkor tudomásukra jutott, hogy a harangoknak még ez ideig nem történhetett bajuk, mert a toronytetőtől boltozat választja el. Ezen a boltozaton egy nagy vasajtó van, melyen keresztül a tüz még nem törhetett át. Három derék tüzoltó névszerint: Nagy Károly, Patoks Mihály és Szabó Péter azonnal vállalkoztak a toronytetőre való felmászásra.

A három ember bámulatos, félelem nem ismeréssel kuszott fel a toronyba, hol az áttüzesedett csapó ajtó felnyitása után a tetőre értek s hozzá fogtak a mentési és lokalizálási munkálatokhoz.

Időközben megérkeztek a katonaság részéről Schmidt főhadnagy vezetésével az utászok, akik követve a főhadnagy példáját, munkában felülmulták a tüzoltókat. Az óriási magasságban bámulatos ügyességgel dolgoztak a katonák.

A torony felsőrészét teljesen lehetetlenség volt megmenteni. A tüz mindent felemésztett. Oltás közben fenséges volt nézni, mint repülnek az óriási égő gerendák sziporkázva a magasból a templom kertjébe s fent mint rémek dolgoztak az elem ellen emberfeletti erővel a tüzoltók és a katonák.

A tüzet teljesen lokalizálni csak reggel 9 órára lehetett, amikor is a torony tetejéből nem maradt éppen semmi.

A kár 20.000 koronára tehető, amelyből azonban megtérül egy rész, mert az biztositva volt.

Itt érdemesnek tartjuk megemliteni, hogy a templom 1872-ben készült s azt *Vucskics* Agoston városi mérnök épitette Papp Szilágyi József püspök alatt. A püspök torony diszitésére igen sokat áldozott. Azon igyekezettel, hogy minél fényesebb, minél gazdagabb legyen az A torony diszitésére valódi aranyat használt a püspök. Abban az időben nem volt elegendő aranya a román egyházmegyének, azért a

püspök egyik kanonokát küldte fel Pestre, hogy körmöci aranyat vásároljon a diszitésre. A vásárlás sikerült is, minek folytán a leégett toronyon látszott összes aranydiszitéseket körmöci vert aranyból készittette a püspök.

Ezekből a diszitésekből természetesen semmi sem maradt meg.

A leégett toronytető helyett egy teljesen uj, modern stilü tetőt fog kapni a torony.

A katonák vezetőjének Schmid főhadnagynak Mezey Mihály tüzoltófőparancsnok tegnap köszönetét fejezte ki azért, hogy oly bámulatos munkát fejtettek ki ugy ő, mint katonái a tüznél.

Megbüntetett hazafiatlan tanitók.

Megemlékeztünk annak idején róla, hogy több román tanitó iskolájában a tanfelügyelő Vasady Lajos kitiltott könyveket talált. Ezek a könyvek mind a nagy Romániáról tanitanak s igen éles ellentétben vannak a magyar állameszmével. A könyvek tanitását a miniszter körrendeletileg eltiltotta s ennek dacára is akadtak hazafiallan tanitók, kik azokat alkalmazták.

A tanfelügyelő a talált könyvekről megtette jelentését a közigazgatási bizottsághoz, mely az ügyben átiratot intézett az illetékes egyházi főhatósághoz, hogy a kellő intézkedéseket tegye meg. Ugyanekkor a hazafiatlan tanitók ellen meginditották a bünvádi eljárást is. Az ügyeket felterjesztették a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, honnan leirat érkezett az illetékes püspökhöz.

A felterjesztésben *Veres* János Oláh-szent-Miklós község román tanitója a Barba-féle Istorioáre Bizencetli III. carte de Reliqiume pentru koalale poporale kitiltott könyv miatt lett bejelentve.

Paul Péter barakonyi és *Márkus* Sándor pelbárthidai tanitók pedig azért, mert iskolájukban magyar ellenes román dalokat és énekeket tanitottak.

A vármegye a tanfelügyelő jelentésére Veres János ellen meginditotta a bünvádi eljárást, a másik kettő ellen azonban nem. A püspök a megye értesitésére Veres Jánost felfelfüggesztette állásától a másik kettőt azonban nem büntette. A püspök intézkedéséről értesitette a kultuszminisztert, aki ugy a megye közigazgatási bizottságának, mint a püspök értesitésére tegnap küldte le intézkedését.

A miniszter a püspökhöz intézett leiratában tudomásul veszi, hogy Veres Jánost felfüggesztette. A másik két tanitóra vonatkozólag mivel nem történt semmi intézkedés, felkéri a miniszter a püspököt, hogy Paul Pétert és Márkus Sándort is függessze fel állásától.

Az utóbbi két tanitó még államsegélyt is élvezett, erre vonatkozólag értesitette a miniszter a püspököt, hogy azt a jövőre nézve beszüntette.

A kultuszminiszter elrendelte még, hogy Paul és Márkus tanitók ellen inditsák meg a bünvádi eljárást. Az eljárások eredményéről a miniszter jelentést vár.

UJDONSÁGOK.

Magyar szó a messze idegenben.

— *A lembergi érsek a csángó magyarok közt.* —

Messze idegenből, Bukovina egy magyar községéből, Istensegits csángó népének jólelkü derék plébánosától a Nagyváradról elszármazott *László* Istvántól, lapunk barátjától meleghangu kedves levelet kapott szerkesztőségünk arról a szép és lelket megkapó ünnepről, mellyé junius hó 19 ét és következő két napját avatta az istensegitsi plébánia főpásztorának, a lembergi érseknek megjelenése a hivek körében, hogy ennek az idegenbe vetődött derék és hitéhez hüséges népnek köréken kiszolgáltassa a bérmálás szentségét.

— Józseffalva fogadott, Istensegits megkoronázott, mondotta a lembergi érsek, mikor junius 19-én Iste. segitsbe érkezett. S valóban megható volt az a szeretet meg szimpátia és az a buzgalom, melyet a lengyel főpásztor részéről a tizezer csángó magyar katholikus hivő tapasztalt.

A főpásztor junius 19 én délután 5 órakor érkezett Istensegitsbe báró Kapri négyesfogatán. Utjában a kerületi főnök, a papság és hatvan tagu bandérium kisérte. A nemzetiszinü és osztrák zászlókkal ékesitett diadalkapu előtt megállva, igy köszöntött *magyarul* a lengyel főpásztor:

— Dicsértessék az Ur Jézus!

A hivek ezrei feleltek reá szivük mélyéből és aztán megindultak a templomba, a leányok zászlókkal. A főpap utjába fehérbe öltözött leánykák virágot hintettek. A templomban az érsek rövid imát mondván megáldotta a népet s fölment a szószékre, hol jövetelének célját *édes anyanyelvünkön* tolmácsolta.

Nem lehet leirni azt a hatást, amelyet a lengyel főpásztor magyar nyelvü prédikációja a hivekre gyakorolt; ugy érezték magukat, mintha nem is idegenben, hanem az édes anyai földön volnának, ahonnan apáink elszakadtak.

— Megállott az eszünk, lelkünk elragadtatásban tört ki s ha nem vagyunk a templomban, éljenezünk, hogy a főpásztort édes anyanyelvünkön hallottuk szólani — irja nekünk a derék plébános.

Másnap ünnepélyes szent mise után a bérmálás szentségét szolgáltatta ki a lembergi érsek. A hivek közül 600-an vették fel a bérmálás szentségét. Harmadnap elbucsuzott az érsek a hivektől magyarul és tovább ment főpászori küldetésében.

— Még más — hiveim is vannak, szólt az apostoli lelkü főpap, mikor bucsut vett az istensegitsi hivektől.

—

* **Papszentelés az egyházmegyében.** Egyházmegyénk végzett theologusait a napokban fogja fölszentelni *Fetser* Antal segédpüspök. E hó 30-án a szerpapságot adja föl *Kendrella* Kálmánnak és *Szilágyi* Józsefnek, továbbá *Csernay* Gézának, *Gálfy* Sándornak, *Heiler* Nándornak, *Krajnik* Györgynek és *Mellau* Mártonnak. Az öt utóbbit julius 2-án szerpapokká, 4-én pedig áldozópapokká szenteli. Az első szent misét julius 7-én *Csernay* Géza Mária-Radnán, *Krajnik* György Bulcsun és *Mellau* Márton Csanáloson fogják bemutatni, mig *Gálfy* Sándor Jászkarajenőn és *Heiler* Nándor Gyomán julius 14-én fognak primiciázni.

* **Szent Péter és Pál napja.** Ma ünnepli a katholikus egyház szent Péter és Pál apostolok ünnepét. E két apostolfejedelem buzgalmának és hitének volt főrésze a kereszténység terjesztésében. Az ünnepen a templomokban ünnepélyes istentisztelet és predikáczió lesz. Vajha megihletne minden keresztény hitet és buzgalmat a két apostolfejedelem emlékétől, mert a mai időkben is ily apostoli buzgalmu, erős hitü, önzetlen hirdetőkre van szüksége a keresztény elveknek.

* **Bezárt iskola.** Jánosda község gör. kath. iskoláját a főszolgabiró betiltotta, mert az iskolahelyiség olyan állapotban van, hogy közegészségi és közbiztonsági tekintetekből nem használható. A kir. államépitészeti hivatal kiküldöttje is megvizsgálta az iskolát s konstatálta, hogy az iskolát teljesen le kell rombolni, mert nincs alapozva s az egész vályogból épült, veszedelmes a benne tartózkodás.

* **A megye mentelmi ügyei.** Biharvármegye fegyelmi bizottsága tegnap tartotta meg rendes ülését, melyen a személyi ügyekkel foglalkoztak. Az ülésen tárgyalás alá került *Keszthelyi* Zoltán vármegyei főjegyző ügye is. A fegyelmi bizottság elhatározta, hogy a főjegyző ügyet addig mig az ellene inditott rágalmazási per befejezést nem nyer, felüggesztik s nem foglalkoznak vele. A bizottság több kisebb ügy elintézése után déli 12 órakor véget ért.

* **Zeneiskolát akar nyitni.** Hegedüs Lajos nagyszalontai énektanitó énekiskolát akaz felállitani Nagyváradon s ennek engedélyezését kérte a kultuszminisztertől. A miniszter nem adta meg az engedélyt, hanem utasitotta az alispánt, hogy kérje be Hegedüstől az iskola tervét s terjeszsze fel. Ha ezen terveket az orsz. m. kir. zeneakadémia terveivel összehasonlitotta a miniszter, határoz véglegesen a kérelem felett.

* **Az árvaszéki elnök körutja.** Hranyiczky Károly biharvármegye árvaszéki elnöke megkezdte ez idei vizsgálati körutját. Ez ideig, mint annak idején megirtuk az élesdi járásban foganatositotta a gyámügyi közigazgatási ellenőrző vizsgálatot, legközelebb a szalárdi járásban fogja ezt teljesiteni és pedig a következő sorrendben. Julius 8 án Kismarja. julius 9-én Szalárd, és julius 11-én Hagymádfalva központokkal a járás idetartozó községeiben lesz megtartva a vizsgálat.

* **Rakovszky István életveszedelemben.** Mint fővárosi tudósitónk jelenti, Rakovszky Istvánt ma életveszedelem fenyegette. A képviselőház alelnöke a Fürdő-u cán haladt át, hogy a képviselőházba menjen. Közbe egy versenyautomobil közeledett feléje rémesgyorsasággal. Rakovszky látta a veszedelmet, melyz ben forog s ezért sietve igyekezett kitérni előle. Az utolsó pillanatban sikerült is neki a gép elől elugrania, de még igy is elüti a versenygép, ha Rakovszky a könnyü szerkezetü gépet el nem téritti erős lökéssel. A gép vagy 8—10 lépést haladt még s aztán megállt. Egy ur szállt ki belőle, aki odament Rakovszkyhoz és francia nyelven bematatkozva neki bocsánatot kért. Rakovszky mosolyogva rázta meg a bemutatkozó francia ur kezét.

* **Épitő iparosok figyelmébe.** A nagyváradi 4. honvéd gyalogezred parancsnoksága árlejtést hirdet a József főherceg honvéd gyalogsági laktanya és a Markovits-féle ház tatrozási munkálataira. Az árlejtés julius 11-én lesz a József főherceg laktanyában, ahol a részletes feltételek naponként megtekinthetők.

* **Megfelebbezett közgyülési határozat.** Nagyvárad város legutóbbi közgyülése elhatározta, hogy a külvárosi iskola céljaira megvásárolja özv. Varga Pálné Vitéz utcán levő házát s ott épiti fel az iskolát. Ezen közgyülési határozatot *Balogh* Döme törvényhatósági bizottsági tag megfelebbezte. Kifogásolja a

helyet, amely az ottani vasut miatt veszélyes a gyermekekre; különben sem alkalmas a telek épitkezésre, csak ha a szomszédos beszögellő házat és telket is megveszi a város. Kifogásolja és magasnak tartja a vételárat is.

* **Halott, aki él**. A napokban megemlékeztünk arról a kellemetlen tévedésről, hogy Biharmegye közkórházában a fejlapok összeeserélése folytán az ápolás alatt levő s még a mult év juliusában elhalt Bura Ilona helyett a még most is ápolás alatt levő Barna virág nevü asszony haiálát jelentték be az anyakönyvi hivatalnál s erre a tévedésre csak most jöttek rá. *Rimler* Károly polgármester, mint az anyakönyvek vezetésére felügyelő hivatalos forum, most átiratot intézett az alispánhoz, hogy az anyakönyvi kiigazitás iránt tegye meg a kellő lépéseket. Kéri továbbá, hogy utasitsa a kórház személyzetét, miszerint jövőben a fejlapok kezelésénél nagyobb gonddal járjonel.

* **Romániai menekültek**. Az év elején Romániában d ühöngött lázadások után mindenki következtette, hogy az üldözötek Magyarországon fognak menedéket keresni. Ez a következtetés részben be is vált, amenyiben, megszámlálhatatlan azoknak a száma, kik átjöttek s itt letelepedtek. A belügyminiszter is tudta azt, hogy sok lesz az átvándorlók ssáma, azért még elég idejében elrendelte az átvándorlás szigoru ellenőrzését. Az átvándorlóknak a miniszteri engedély értelmében be kellett jelenteniök átjövetéli szándékukat a belügyminiszteriumhoz hol erre külön engedélyt nyert az illető. Az engedély kiadásáról a törvényhatóságokat is értesitette a miniszter. Ilyen értesités érkezett le a belügyminisztertől e hét elején az alispánhoz is. A miniszter e leiratban értesitette az alispánt, hogy a romániai lázadások miatt 16 család kért engedélyt a Magyarországba való bejövetelre. Ezek az emberek mind megjelölték letelepülési helyüket s akadt köztük olyan is, aki Biharmegyébe vágyott. A tizenhat családból egy *Homok* Pál nevü ember családja bejelentette, hogy ő *Belényesben* akar letelepedni, a miniszter teljesitette is ezt. A miniszteri leirat, mely az ember letelepüléséről szól, kimondja, hogy nincs kizárva annak lehetősége, hogy ezen vándorlók a román lázadás eszmeitől áthatottan itthon is államellenes forradalmi eszmékkel fognak foglalkozni. Erre való tekintettel utasitotta a minisztert az alispánt, hogy a bevándoroltat minden feltünés nélkül tartsa éber megfigyelés alatt. Az alispán a miniszter felhivására elrendelte a bevándorolt családnak megfigyelés alatt való tartását. Az alispáni rendeletet máz foganatositják is.

* **Képkiállitás Nagyváradon.** Városunkban holnap egy szép és müvészi értékkel biró képkiállitás fog megnyilni. A kiállitást maga a müvész *Zeller* Mihály késziti elő. Zeller legutóbb Szekszárdon, Rimaszombaton tartotta meg kiállitását, még pedig teljes sikerrel. A kiállitás a megyeháza nagytermében lesz megtartva. A megnyitás holnap délelőtt lesz s azt *Glacz* Antal főispán fogia megnyitni. A kiállitásra belépti dij 30 fillér lesz és ez tombolajegyül is szolgál, mely után 5 kép lesz nyeremény tárgynak felvéve. Az eddigi kiállitásokból a sajtó mindenütt nagy elismeréssel nyilatkozott.

* **Veszett ebek a megyében**. Gáspár Antal 10 éves nagykereki-i fiut f. hó 25 én és Nagy Benedek mezősasi lakost a f. hó 26 án veszett eb megmarta, mind a két megmart egyén a budapesti Pasteur intézetbe küldetett védoltás végett. A veszett kutyák kiirtattak s a községekben a 40 napos ebzárlat elrendeltetett.

* **Öngyilkos joghallgató.** *Csák* Andor nagyváradi joghallgató dr *Várady* Zsigmond irodájában volt legutóbb alkalmazva. A jogász lelkiismeretlenül járt el hivatásában s a főnöke bizalmával rutul visszaélt. Tegnapelőtt dr *Várady* Zsigmond ügyvédtől 518 koronát sikkasztott s ezzel együtt megszökött. A lejtőre lépett fiatal ember kézrekeritésére a rendőrség országos köröz st inditott. Tegnap délelőtt végre rátalált a rendőrség Szabadka mellett Palics fürdőben, hol öngyilkossági szándékból revolverből magára lőtt s azonnal meghalt. A szerencsétlen fiatal ember esetéről táviratilag értesitették *Csák* Mátét, aki a legközelebbi vonattal Szabadkára utazott, hogy a temetéshez a megfelelő intézkedéseket megtegye.

* **Két affér békés elintézése**. A képviselőház tegnapi ülésén Szunyog Mihály képviselő felszólalt a képviselőházi alkalmazottak szolgálati pragmatikája érdekében. Az indokolatlan felszólalás alatt Rakovszky István ingerülten megjegyezte, hogy: szemtelenség. Ezt Szunyogh sértőnek vette és provokáltatta Rakovszkyt. Rakovszky kijelentette, hogy megjegyzése nem Szunyog személye ellen irányult, mire az ügyet békésen elintézték. — Hasonlóképpen békés elintézést nyert a Hody Gyula és Sümegi Vilmos között felmerült affér is.

* **Megveszett ló**. A legritkább esetek közzé tartozik, hogy veszettség lovon törjön ki. Most ilyen eset történt Révén. Malaj Lajos ottani lakos lován tört ki az iszonyatos betegség. A megdühödt állat több háziállatot megmart. A gazda, több társával csak ugy tudta megfékezni a lovat, hogy bekeritették.

* **Körözött anarchisták**. A belügyminiszter leirata körrendeletben hivja fel a hatóságok figyelmét a Dániából kitiltott anarchistákra. A diszes kompánia névsora a következő: Niesigk Richard, Kuck Ferenc, Gola Ettore, Neumann Volf, Ceccarelli Guiseppe, Grünstein Ábrahám, Pomodon Gentille. A főispán a rendeletet áttette az alispánhoz, hogy a vármegye területén köröztesse, hátha erre tévedt valamelyik a derék gárdából.

A horvát kérdés.

Az uj bán zágrábban.

A horvátok proklamációja.

Budapest, junius 28.

Rakodczay Sándor dr, az uj horvát bán tegnap Zágrábba utazott és érintkezésbe lépett azonnal a volt nemzeti párt hiveivel. A bán rövidesen tájékozódni fog a helyzet felől, összeállitja az kinevezendő uj osztályfőnökök névsorát és aztán Budapestre utazik, hogy müködéséről jelentést tegyen a magyar kormány fejének. Az uj bán a helyzetet ugy itéli meg, hogy ez visszatért eredeti kiinduló pontjához, s igy valószinü, hogy ő hamarosan ujra megkezdi a tárgyalásokat a horvát képviselőkkel.

Budapest, junius 28.

A képviselőház horvát képviselő tagjai a következő proklamációt intézték a horvát néphez:

A nyelvkérdésben harc keletkezett a horvát—szerb koalició és a magyar országgyülés többsége között. A horvátok *sohasem fogják adni beleegyezésüket* ahhoz, hogy a magyar nyelv a horvátországi vasutakon becikkelyeztessék, vagy hogy a kiegyezési törvény egyoldalulag megváltóztassék. A nemzeti becsület kötelességünkké teszi, hogy az ellen küzdjünk. A magyar kormány nem volt képes a horvát képviselőket az obstrukciótól eltéritени és azért megbuktatta a horvát nemzeti kormányt. Bánná oly férfiu neveztetett ki, ki husz évvel ezelőtt mint egy idegen akarat végrehajtója jelent meg horvátországban. A parlamentárizmus és alkotmány alapelveit a kinevezésnél ignorálták. Az egész kormányváltozásnál a horvát országgyülés többségét meg sem kérdezték. Az uj bán nem lehet alkotmányos bán. O igyekezni fog Horvátországban a nemzeti képviseletet megtörni és a régi kormányzatot visszaállitani. Anyanyelvünkért vivandó küzdelem küszöbén állunk. A horvát nemzet nem fogja magát az uj regime holmi igérgetései által megtévesztetni, küzdeni fog jelemmel és becsülettel. Nem szabad feledni, hogy az eddigi nemzeti kormányzat ereje a horvát és szerbek egyetértésén alapult és hogy az uj regime igyekezni fog a horvátokat és szerbeket egymástól elidegeniteni. De a horvátok és szerbek egyetértése lesz a jövőre nézve is a siker legbiztosabb záloga. **A nemzet** képviselőitől azt követelik, hogy jogaiért küzdjön és mi alulirt képviselők reméljük, hogy a nemzet is megteszi kötelességét és *felséges nyugalommal és jellemmel veszi fel és eredménynyel fogja befejezni a küzdelmet.* Eljen a horvátok és szerbek közti egyetértés, éljen Horvátország! (Harminckét aláirás.)

TANÜGY.

Az alap- és államvizsgálatok a kir. kath. jogakadémián e tanévben befejeződtek. Az elmult tanévben tett vizsgálatoknak ez az eredménye:

Első alapvizsgálatot tett 5 hallgató kitüntetéssel, 48 egyszerüen, 5 nem képesittetett, 9 felfüggesztetett, összesen 67. Második alapvizsgálatot: 12 kitüntetéssel, 42 egyszerüen, 2 nem képesittetett, 12 felfüggesztetett, összesen 68. Államtudományi államvizsgálatot: 2 kitüntetéssel, 8 egyszerüen képesittetett, 2 felfüggesztetett, összesen 12. Jogtudományi államvizsgálat: 5 egyszerüen, 3 nem képesittetett, 3 felfüggesztetett, összesen 11. A 158 jelölt közül 148 ny. v. joghallgató volt, 10 miniszteri engedély alapján a tanfolyam hallgatása nélkül bocsáttatott a vizsgálatra.

Kitüntetéssel tették le:

Az I. alapvizsgálatot: Audon Szevér, Apáthy Jenő, Dalios Ferenc, Pescarin Jenő, Trak Géza;

a II. alapvizsgálatot: Apáthy Jenő, Berkes József, Borgida Lajos, Comsia Oktáv, Friedman Mór, György Endre, Kálmán József, Középessy Emil, Pataki Oszkár, Pathi Nagy Lajos, Rednik Gábor, Rosner Jenő;

az államtudományi államvizsgálatot: Szerdahelyi Sándor, Szunyogh Péter.

Beiratások a reáliskolában. A helybeli *áll. főreáliskolába* való felvételeket az igazgató már f. é. julius 1-én, 2-án és 3-án is délelőtt 9—11 óráig fogja eszközölni. Fontos ez különösen a *második* és *első* osztályokba belépni szándékozókra nézve, mert a szabályszerü létszám elérésével helybeli szülők gyermekei is az iskolából kiszorulhatnak. Az első osztályba felveendők elemi isk. negyedosztályu bizonyitványukat és születéslevelüket tartoznak felmutatni. A beiratásnál fizetendő dijak kitesznek 11 kor 60 fill.-t. *A Nagyváradi m. kir. áll. főreáliskola* igazgatósága.

A rabok vizsgálata. A nagyváradi és biharmegyei rabsegélyző egylet által a fogház épületben fentartott rabiskola évzáró vizsgálatát ma, junius hó 29-én délelőtt 9 órakor tartja a fogház épület.

Beiratások a felső kereskedelmi iskolába. A nagyváradi felső kereskedelmi iskolában a tanulók rendes fölvétele és beiratása az 1907—908 iki tanévre f. é. junius hó 29-én és 30 án, julius hó 1-étől 5-éig fog történni. Folytatólagos felvétel szeptember első

napjaiban csak kivételesen történhetik, és csak abban az esetben, ha a korlátolt szabályszerü létszám (4—5) még nincs betöltve. A jelentkezés alkalmával minden ujonnan belépő tanuló tartozik bemutatni: 1. anyakönyvi kivonatát, 2. megelőző évi iskolai bizonyitványát és 3. az 1877. évi XXII. t.-cikk követelte ujraoltási bizonyitványt. A beiratáskor lefizetendő 20 K főlvételi dij és a tandijnegyed vagy félévi dij részlete. Nagyváradon, 1907. junius 27-én. *Az igazgatóság.*

MULATSÁG.

A nyomdászok rozsaünnepélye.

Ma este 9 órakor kezdődik a nagyváradi nyomdászoknak tánccal egybekötött rózsaünnepélye a Sport téren. A szedőszekrények mellől, a nyomdák fojtó meleg levegőjéből kivonulnak az ólombetük derék munkásai Isten szabad ege alá, a Sport-tér kellemes, szépen feldiszitett helyére, hogy vidám, dévaj mulatozásban leljék vigasságukat.

A rendezőség agilis buzgalmát nagyon szép anyagi és erkölcsi siker kecsegteti. A mulatság tiszta jövedelme az országos nyomdászszanatorium alapja javára van szánva. Az ünnepélyen a nagyváradi 37-ik gyalogezred zenekara játszik.

TÁVIRATOK.

Lengyel Zoltán vádinditványa.

Budapest, jun. 28. Az az örjöngő harc és becsületvadászat, mely Polónyi Géza ellen annyi idő óta folyik, ma ujabb mozzanatot vetett fel. A mai napon ugyanis Lengyel Zoltán vádinditványt adott a budapesti büntető törvényszékhez, melyben Polónyi Géza volt igazságügyminisztert és fiát, Polónyi Dezsőt tanus tanuzásra való felbujtással vádolja. A terjedelmes beadványban megvádolja. A terjedelmes beadványban megvádolja Lengyel Zoltán az ügyészséget, amiért a vád képviseletét feljelentésére megtagadta.

A hódsági képviselő összeférhetlensége.

Budapest, junius 28. A hódsági kerület képviselője, Ertl János ellen Hoffmann Armin fővárosi szatócs összeférhetetlenségi bejelentést tett a képviselőházhoz az alapon, hogy Ertl János alapitó tagja a hódsági kenderfonó gyárnak, mely az államtól tetemes szubvenciót élvez. Ez ügyben az összeférhetetlenségi zsüri ma délután Szivák Imre elnöklete alatt ülést tartott. Jegyző Simonyi Semadam Sándor volt. Az ügyet Hellebronth Géza előadó ismertette. Vagy négyen szólaltak fel a zsüri tagjai közül, mire szavaztak. A zsüri egyhangulag kimondta, hogy Ertl János képviselő ügyében az összeférhetetlenséget fennforogni nem látja.

Károlyi István haldoklik.

Budapest, junius 28. Károlyi István grófról a fővárosban az a hir van elterjedve, hogy haldoklik.

A pozsony—bécsi villamos.

Budapest, junius 28. A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délben rövid ülést tartott, melyen Szabó Kálmán előadása után döntöttek a pozsony bécsi villamos ügyében. A villamosról szóló javaslatot a bizottság egy szótöbbséggel elejtette. E határozat ellen a kisebbség nevében Batthyány Tivadar gróf különvéleményt jelentett be.

Igazságszolgáltatás.

Halálos bosszu.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Biharmegye egyik kis községének, Genyétének fiatalsága ez év március 10-én mulatságot tartott Sz. *Papp* János parasztgazda házánál. Mulatság után a fiatalság, köztük Papp Nyisztor, átment a falu átellenben levő korcsmájába. Már akkor a korcsmában volt G. *Csarnó* István legényember. *Papp* Nyisztor belekötött *Csarnó* Istvánba, aki e miatt indulatba jött és már-már verekedésre fordult a sor, azonban a higgadtabb férfiak közbelépése ezt elháritotta. G. Csarnó István bosszuval lelkében távozott a korcsmából. Bosszuját hamar kielégitette. Papp Nyisztor egyik társával a falu kovácsához ment este 8 óra tájban, hogy az itt levő muzsikust elhivja a mulatságba. Itt leste meg Papp Nyisztort a bosszus G. Csarnó István, s mikor a házból kilépett, hogy távozzék, áldozatát egy léccel ugy fejbe sujtotta, hogy azonnal vértől elborultan eszméletlenül összeesett. Rá két hétre meghalt Papp Nyisztor.

A gyilkosát nehezen sikerült kinyomozni a hatóságnak G. Csarnó István személyében, aki felett e hó 27-én és 28-án ült törvényt a nagyváradi esküdtbiróság.

A vádlott a főtárgyalás alatt tagadt, de a tanuk vallomása mindenképen ellene szólt. Dr *Vári* Albert, kir. alügyész tárgyilagos menetü érveléssel mutatta ki nagyszabásu vádbeszédében a vádlott bünösségét.

A védelem a vád közvetett bizonyitásának hatását és értékét akarta lerontani és a vádlott büntetlenségét vitatta, amellett az erős felindulást igyekezett bizonyitani, mint a vádlott javára szolgáló enyhébb minősitési körülményt.

Másfélnapos tárgyalás után, mely alatt a vádlott állandóan kihivóan viselkedett, az esküdtek bünösnek mondották ki G. *Csarnó* Istvánt a Pap Nyisztor halálát okozott sulyos testisértés büntettébeo, melynek alapján a biróság 6 évi fegyházbüntetésre itélte.

Az itélet jogerős.

NYILTTÉR.

Értesités.

Tisztelettel van szerencsém nagyrabecsült üzletfeleimet értesiteni, hogy a legközelebbi napokban hosszabb külföldi utra indulok. Utazásomnak az a célja, hogy a kontinens nagy metropolisaiban, ahol legnagyobb nivóju a szabó ipar s legfejlettebb az izlés és divat: *Londonban és Párisban* folytatok iparom körében tanulmányokat. Pályám életelőjére érve, egy életen át szerzett tapasztalatokkal járom be a nyugati kultura termőföldjét, hogy ismereteimet gazdagitva, látókörömet szélesbitve, szakértésemet fejlesztve, szolgálatára állhassak a közönségnek. Az a törekvés vezet, hogy mesterségemet európai szinvonalra emeljem s miután ugy Londonban, mint Párisban szerencsés összeköttetéseim révén a legelőkelőbb világhirü cégek szabászai fognak tanulmányaimban támogatni; meg vagyok győződve, hogy sikerrel teszem azt, hogy cégem annak idején a külföldi verseny sodrát is megállja.

A közönség szives jóindulatába ajánlva magamat és üzletemet, maradtam

kiváló tisztelettel

Karaguly László.

Üzletem november 1-től a Központi Takarékpénztár palotájában lesz.

Dr. Krüger Aladár
ügyvédi irodáját
Szalárdi (régi Posta)-utcza
7. sz. alá (saját házába)
helyezte át.

Dr. Krüger Jenő
ügyvédi irodáját
Szalárdi-utca 7. sz. alatt
megnyitotta.

Vettük a következő értesitést!

Reichard Áruházában
Fő-utcán
megérkeztek a **tavaszi és nyári ujdonságok** a következő cikkekből: **Préhler, Ita,** angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek szines cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hirneves **Engelhardt**-féle **Carlsbadi cipőkből.**

REGÉNYCSARNOK.

Müvészélet.

Irta: **Kraszevszkij A. N.**

— Oroszból. — 67.

De hát, mit használ ha bánkódik miatta? Az efféle nagy »geniek« mind olyanok, nem szabad őket közönséges emberek mértéke után megitélni.

És e mindennapi, üres közhellyel, mellyel oly gyakran elringatta már sokat gyötrött szivét, ha fellázadt nyomorult, nyomasztó sorsa ellen, ma is megadásra kényszeriti. És most már könnyebben sikerül ez — szegény szive hozzászokott már a bánathoz, a megaláztatáshoz.

Kilenc éve annak, hogy ott, a meghitt kedélyes kis Eremitageban, tul könnyen megbocsátott férjének s ezzel örökre elvesztette hatalmát a rakoncátlan, vad jellem fölött. Réges régen tudja ezt.

Ősz utóljan ezután Lensky egy nagy symphóniája adatott elő Lipcsében. A mü szép, a siker közepes volt és Lensky elbátortalanodása csaknem beteges. Kevés hónappal később, ujra felvette a vándorbotot s elhagyta Pétervárt, hová családjával visszatért volt, hogy a legtulzottabb virtuóz diadalokban találjon szórakozást; az ujból átszenvedett megaláztatás után gyakrabban, mind gyakrabban hagyta el ezután a házi tüzhelyet s régóta már nem volt egyéb saját családjában, mint egy elkényeztetett, ünnepelt, ritka vendég.

Azon idő alatt azonban, mit évente családjának szokott szentelni, mintaszerüen viselte magát. Egyáltalán elkövetett minden tőle telhetőt, hogy elviselhetővé tegye Natália életét — mindent megtett a kedvéért, csak önmagát nem korlátozta; e téren nem ösmert törvényt. Erre egyszerüen képtelen volt és épen azért kellett folyton menekülnie hazulról, hogy kitombolhassa magát.

Natália ruganyos természete teljesen megtört. Az a ki nem mondott, megbénitó, eltompitó meggyőződés vett rajta erőt, hogy ez a dolgok természetes folyása és azon változtatni nem lehet. Mi történik, midőn férje tőle távol van, arra még gondolni sem mert soha.

Müvészete már régóta hanyatlott. Még hamarább élte tul magát, mint azt Natália várta, ki szörnyen megijedt, midőn Amerikából való visszatérte után észrevette az izléstelen tulzásokat, melyeket az uj világban elsajátitott. Akkor készakarva engedett szabad folyást vad temperamentumának, hogy annál jobban meglepje a közönség t. Most — most már rég elvesztett minden önuralmat. És mi zeneszerzeményeit illeti — azokról nem is szeretett megemlékezni a hü nő.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági Egyesület gyülése.

A biharmegyei gazdasági egyesüle: igazgatóválasztmánya Telegdy József alelnök elnöklete alatt gyülést tartott, melyen jelenvoltak még Alexander Lajos, Erős Rezső, Flatt Jenő, Markovits Károly, dr Márkus László pénztárnok, Vertán Zoltán, Zatureczky István, Weingärtner Andor titkár választmányi tagok.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Elnök a megjelent tagokat üdvözölvén a gyülést megnyitja és felhivja a titkárt a tárgyak előterjesztésére.

Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja munkás kérdésekről értesiti a gazdasági egyletet, mely intézkedéseket az elnökség körlevélben már a gazdaközönség tudomására hozta miért is a választmány tudomásul vette az elnökségnek intézkedését.

Biharmegye és Nagyvárad város főispánja a tovább szolgáló altisztek polgári alkalmazására vonatkozó ismertetést magában foglaló füzetkéket küld. Ezen füzetkék a birtokosok között szétosztatni határoztatott.

Gróf Stubenberg József mint a Székelyhid község vásártartó jog tulajdonosa a ló és szarvasmarha hely pénz dijának 6 fillérről 10 fillérre kéri felemelni, valamint azt is kéri, hogy a helybeli lakosok is fizessenek állatjaik és árucikeik után helypénzt. Igazgatóválasztmány a ló és szarvasmarha helypénzdijának felemeléséhez a közigazgatási előadóval egyértelmüleg hozzájárul, mig a helybeliek fizetési kötelezettségének megállapitására nézve csak akkor mond véleményt ha rendelkezni fog azon adatok felett, melyek teljesen megvilágitják a lakosságnak azon jogát mely a helypénz fizetés alól eddig mentesitette őket.

Szalárd község vásári helypénzdijszabási tervezetet Biharvármegye alispánja véleményezés végett átteszi.

Igazoló választmány Szalárd község vásári dijszabását csekély módositással jóváhagyni javasolja.

O. M. G. E. a mezőgazdasági érdek képviselet tárgyában a földmivelésügyi miniszterium által felállitott 12 kérdő pontot válaszolás végett átteszi. Igazgató választmány amennyiben a mult évben a mezőgazdasági érdekképviselet kérdésében álláspontját már kifejtette, meghivta a gazdasági szakosztályt, hogy a választmány álláspontjához képest a 12 kérdőpontra nézve a választ adja meg. O. M. G. E. munkásügyi bizottság szervezetét meghivták.

A munkásügyi bizottságnak kiadatni határoztatott.

A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete egy internátus létesitése céljából egy gyüjtőivet küld. Gyüjtéssel a titkár megbizatik.

Dr Zsilinszky Endre javaslatot terjeszt be az állattenyésztés előmozditása érdekében a rétek, legelők javitására nézve. Ezen fontos javaslat a szakosztálynak kiadatott tanulmányozás végett. Elhatározta még a választmány, hogy részt vesz a pécsi országos gazda kongresszuson, tejgazdasági kongresszuon és szőlőszet és borászati kongresszuson.

Telegdy József előadja, hogy a folyó hó 19-én tartott vármegyei törvényhatósági bizottsági gyülésén a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara megkeresésével szemben javaslatot terjesztett be az iránt, hogy a törvényhatósági bizottság foglaljon állást az ipari szeszgyárok megszüntetése mellett s az ekként felszabadulandó kontigens adassék át a mezőgazdaságnak.

A törvényhatóság javaslatát elfogadta s ilyen értelemben a kormányhoz felir s támogatás végett az összes megyei hatóságokat megkeresi.

Igazgató választmány üdvözli Telegdi alelnököt ezen javaslat megtételéért s a midőn a javaslatot magáévá teszi s ez ügyben földmivelési miniszterhez felir, hasonló állásfoglalás végett a társegyleteket megkeresi.

Igazgató választmány ezután foglalkozik a birtoktestek parcellázásának kérdésével s miután azon meggyőződésre jutott, hogy a földek parcellázásánál a kisgazdák erejüken tul s annyira drágán jutnak a földekhez, hogy félteni lehet a kisgazdákat az anyagromlástól, az elnökség javaslatára elhatározta a választmány, hogy felir a földmivelési kormányhoz, miszerint dolgozzon ki egy törvényjavaslatot, mely szerint birtokok parcellázása csak a földmivelésügyi miniszter jóváhagyásával annak felügyelete és ellenőrzése mellett lehet.

Egyuttal elhatározta a választmány, hogy felhivja a vármegye összes községeinek lakosságát, hogy ha parcellázás utján földet óhajtanak határolni, közbenjárásért keressék meg a gazdasági egyletet.

A választmány a titkár javaslatára elhatározta, hogy földmivelésügyi miniszterhez felir a katonaság részére történő szállitásoknál felmerülő nehézségek tárgyában.

A midőn még elhatározta a választmány, hogy az állatkiállitásokat Mezőtelegden szeptember 15, Gyantán szeptember 29-én és Székelyhidon október 13-án tartja meg, elnök a gyülést több apróbb tárgy elintézése után berekesztette.

—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, junius 28.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.21
Rozs okt.	— — — — —	8.32
Zab okt re	— — — — —	7.27
Tengeri májusra	— — — —	5.83
Tengeri jul.	— — — — —	5.91

—

Értéktőzsde.

Budapest, junius 28.

Oszrák hitelrészvény	— —	651·50
Magyar hitelrészvény	— —	752·54
Leszámitoló bank	— — —	496·50
Rimamurányi — — — —		540·—
Osztrák-m. államvasuti részvény		668·—
Közuti vasut — — — —		545·50
Városi villamos vasut — —		294.50

—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 junius 28-án

Magyar aranyjáradék 4% — — —	110.85
Magyar koronajáradék 4% — — —	93.35
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	82.38
Magyar földtehermentesitési kötvény 4% —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	95·50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön —	191·—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	144.—
Osztrák járadék papirban — — —	97·25
Osztrák járadék ezüstben — — —	99·—
Osztrák járadék aranyban — — —	116.—
Osztrák korona járadék — — —	97·25
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	150·—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	17·65
Magyar hitelbank részvény — — —	751.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	651.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	668·—
20 frankos frankos (Napolendor) — —	19·17
Német birodlmi márka — — — —	117·82
London vista — — — — — —	241·—
Páris vista a — — — — — —	95 82
20 márkás arany — — — — —	23.53

—

Forgalmi kimutatás 1907 junius 24—25. Tiszta buza körülbelül 190 htl — Kétszeres buza 90 htlr Rozs 100 hltr Árpa 80 htlr Zab 60 hltr Tengeri 70 htlr burgonya 80 htlr.

—

Sertésvész Biharmegyében. A sertés állományban mindenfelé pusztit a sertésvész, Biharon oly erővel kitört a veszedelmes állatbetegség, hogy a lakosság kétségbe van esve. Pár hét óta naponként 8—10 darab sertés hull el. A község előljárósága bejelentette a vészt a főszolgabirónak és az állatorvosnak. A lakosság fél, hogy a szarvasmarha állományban is kiüt valamely járvány, mert két nappal ezelőtt a község gulyájában elhullott egy borju.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDETESEK
jutányos árban felvétetnek a
„TISZÁNTÚL"
kiadóhivatalában.

Védjegy: „Horgony!"
A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
pótléka
egy régjónak bizonyult háziszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapitó szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghülé seknél, ... bedörzsölésképpen használva. .....
Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony" védjegygyel és a Richter czégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz".
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Hirdetmény.

Óvadékkal rendelkező pénzbeszedő

felvétetik.

Ajánlatok alulirott pénzintézetnél nyujtandók be.

Magyar Bank Részv. Társaság.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

10626—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső foku iparhatóság közhirré teszi, hogy a Sajósi Ignác Szent János-utcai zálogkölcsön üzletében a lejárt és meg nem hosszabbitott, illetve ki nem váltott zálogtárgyak **folyó évi julius hó 9-ik napján reggel fél 9 órakor** kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogositók oly figyelmeztetéssel értesittetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1907. junius 22.

Gerő,
r.-főkapitány.

Új fényképészeti és festészeti műterem Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és festészeti műterme

mely a modern kor kivánalmainak megfelelöen teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)

megnyilt.

Műtermében készit:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után uj másolatokat.

Elsőrangu kivitel!

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megőrzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket dijtalanul Az átvett tárgyakról **elismervényt** adunk — és **mérsékelt** őrzési dijat számitunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

Brűn-königsfeldi gépgyár

ajánlja kitünő szerkezetü benzin és petróleum motórait, kisipar-takarmány, kannák, viztelepek, satöbbi részére 2—30 lóerőig, benzin lokomobilokat és benzin-lokomobilos cséplőkészleteket, legolcsóbb üzem szivó gázmotórokat.

Kerületi képviselet: **Hensenkamp Ernő**, **NAGYVÁRAD**, Szent János-utca 12. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Elsőrangu gyártmány!

Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyváradi Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyitványa **egy éves önkéntes katonai szolgálatra** jogosit s melynek **eddig végzett 619 növendéke** elsőrendü kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyébb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907 ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. **Kováts S. János** ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a beiratások folyó évi junius hó 30-án s julius hó 5 első napján eszközöltetnek.

Minden egyéb tudnivalóról »**Tájékoztatónk**« ad bő felvilágositást, amelyet levelezőlapon nyilvánitott kivánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. junius hóban.

Reismann Mór,
a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök.

Biharfüred

a legkellemesebb üdülőhely

és minden igényeket kielégitő klimatikus

gyógyhely

junius hó 15-én megnyilik, mely bővelkedik a legremekebb **természetü szépségekkel.** Igen kellemes, északi széltől **védett éghajlattal.** Modernül berendezett 70 vendégszobával. Kitünő konyhával és ellátással.

Klimája befolyásolja a légzést, azt kiadóbbá, mélyebbé teszi, az anyagcserét tetemesen fokozza, a vérkeringést emeli, a test hőmérsékét szabályozza, az izomzat tevékenységét emeli, az étvágyat, emésztést fokozza s az álmatlanságot megszünteti, az izzadást megszünteti.

Vasutállomás Belényes

Prospektust kivánatra bélyeg és d jmentesen küld a

Fürdőigazgatóság.

Báró KOZMITZA MIKLOS (ezelőtt Mattoni H.)

Erzsébet Királyné Sósfürdője Budapest-Kelenföld.

Telefonszám 40—84. Ezen fürdőgyógyhely — mely különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben, veröcéri pangások esetén, máj és lépbajokban, aranyérben **nemcsak hazánkban, de a külföldön is unikumot képez,** — az uj tulajdonos által óriási áldozatokkal egészen ujonnan renoválva és bővitve, gőzfütéssel és villamos világitással, zárt és üvegezett fürdőfolyosóval, női pihenő helyekkel lett ellátva, de a 3 vendégépületben a vendégszobák is legszebben és legkényelmesebben lettek berendezve, ugy hogy ezen gyógyhely nemcsak a nyári idény alatt, hanem

egész éven át, tehát télen is használható.

Az ivókura ingyenes s e tekintetben a keserüviz-források legjobbjai, a Király, Deák Ferenc, Szent-István, Erzsébet királyné források vizei állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

A vendégszobák árai mérsékeltek.

A t. c. közönség szórakozására szolgálnak: fürdő zene naponta délelőtt 9—11 óráig, délután 4—5 óráig; továbbá a társalgó teremben az összes napilapok és illustrált heti lapok, könyvtár és zongora.

A fürdőben állandóan egy női orvos látja el az orvosi teendőket.

A vendéglő Takács János vendéglősnek fővárosszerte ösmert kitünő vezetése alatt áll.

Villamos és telefon-állomás. **Prospektus kivánatra postafordultával bérmentve küldetik.**

Dr. Ràcz Ödön Sanatoriuma és vizgyògyintézete

(ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utcza, 7. szám.
Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógymódok, villany gyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Ásványfürdők, forró légkezelés, gőz szekrény, pöstyéni iszapkura. Inhalatiok. Vibratios massage, Soványitó és hizó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor, bél-, sziv-, tüdő és légzőszervek bántalmai, izületi-, izom-, ideg csuznál kitünő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágositással szivesen szolgál

Dr Rácz Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye Nagyvárad, Fő utcza 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemü modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. **Olcsó árak**

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

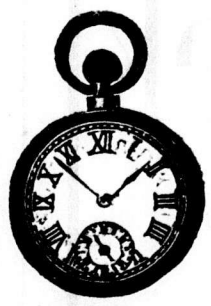

Értesités.

	Ár frt
Egy duplafedelü valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra . .	19.—
Egy duplafedelü omega óra	13.50
Egy duplafedelü ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cilinder szerkezettel	6 50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelü nikkel óra . . .	2.50
Egy legjobb minőségü ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel . . .	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség .	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Szinház-utca, 4. (Adorján-ház.)
Kossuth-utca, (Káptalan-ház.)
Bihar-kávéházzal szemben.

Alairási felhivás.

a »Magyar Takarékszövetkezet« első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi julius hó 1-én és tart 1910 évi junius hó 30-ik napjáig

Mihelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek utján való takarékosságra buzditani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégiteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyü módot nyujtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesitett befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész **hetenkint 20 fillér** befizetésére kötelez. Az aláirás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A »Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az ujitást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes időveszteséggel jár, mert a szövetkezte (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előirt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi junius 1. napján.

A »Magyar Takarékszövetkezet« alapitói.

A szövetkezet a »MAGYAR BANK« r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

2118—1907. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatóságánál megüresedett és a f. évi julius hó 11-ik napján megtartandó törvényhatósági bizottsági közgyülésen választás utján betöltendő

irnoki állásra

a törvényhatósági bizottság 174 | 6284. 1907. kgy. számu határozata alapján, ezennel pályázatot hirdetek.

Az irnoki állás évi 1260 kor. fizetéssel 430 korona lakbér illetménnyel van javadalmazva és nyugdijjogosultsággal összekötve.

Az 1883. évi I. t.-c. értelmében szabályszerüen felszerelt pályázati kérvények méltóságos Glacz Antal főispán urhoz, mint a kijelölő választmány elnökéhez cimezve a polgármesteri hivatalba legkésőbb **f. évi julius hó 4-ik napjának d. u. 5** óráját bezárólag nyujtandók be. A később beadott vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vételetnek.

Nagyvárad, 1907. junius hó 23-án

Rimler Károly,
polgármester.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona. Telefon szám 443.

Felhivás!

Az 1907. évi junius 2-án tartott rendkivüli közgyülésünk 5000 drb 200 kor. névértékü uj részvény bibocsátása által intézetünk alaptőkéjének **két millió** koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen uj 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal birnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy uj részény a megállapitott 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállitási dij és illeték már bennfoglaltatik.

Az uj részvények vételára után a folyó 1907. évi julius 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az uj részvények az üzleteredményben 1907. év julius 1-től kezdve részesednek. A julius 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térit meg.

Ezen közgyülési határozat folytán felhivjuk t. részvényeseinket, hogy az uj részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **julius 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesithetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag ujabb felhivást fogunk annak idején közzétenni.

Az uj részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alaps abályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. junius 3.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Igazgatósága.

Nagyváradi CABARET

a Bazár kerthelyiségében kedvezőtlen idő esetén az étteremben.

Naponta uj műsor.

Wlassák Vilma

urnő

az aradi szinház primadonnája

mint vendeg,

Ferenczy Mata

csodagyermek

Ferenczy Józsefné

szinmüvésznő

Az Arlender és Kurdorján

kuplé.

Kezdete fél 9-kor.

MENTŐSZEKRÉNYEK

JUTÁNYOSAN BESZEREZHETŐK

TURAI LAJOS

KÖT- és ILLATSZERTÁRÁBAN

119 1.10 **Nagyvárad, Fő-utcza 9. (volt Bartsch-féle ház.)**

Lukács Aladár

elsőrangu kalap-, fehérnemü- és uri-divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca. Telefon 516.

Vizsgai jutalomkönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papir-kereskedésében,

NAGYVÁRADON.

Mezey János és Társa

Csordás Testvérek utóda.

Ajánljuk **háztartási cikkek beszerzésére** uj árukkal dusan felszerelt

füszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyváradi takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, **csemegeáruk, borok,** friss töltésü **ásványvizek** a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhivjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papir, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserváláshoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges **kékkő** (rézgálic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz. **Naponta friss tea vaj.**

Két jó nevelésü fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Nagyváradi középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyilik meg.

Egyenkénti tanitás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigoru korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatót kivánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezhetni lehet naponként 9-től 12-ig

Nagyvárad, 1907. junius 14.

Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

Vegyél! Vegyen! Vegyünk!

Moskovits
czipőt.

Kossuth-utca 5.

Pénz!

Olcsó

tőketörlesztéses kölcsönöket

10—75

évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredménynyel közvetiti.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és finanzirozza

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár
bankbizományi és hitelforgalmi irodája
Nagyvárad, M sz.
Telefon szám 24.

27

HAÁSZ MANÓ női kézmü- és divatáruháza NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségü nyári ujdonságok érkeztek. Gyönyörü sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak, himzett batisztok és remek kivitelü sephirek, blousok. Ugyszinte batiszt és vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nállam lévő nindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.

Alapittatott 1882 | Női divat — kosztüm-kelmék Pouplin és grenadin | Minden darabon feltüntetve a szigoru szabott ár. | Vászon és damaszt áruk | Telefon 413.

Minták vidékre bérmentve küldetnek

Leitner Márton divatháza

Nagyvárad Zöldfa-utca 5. (Saját ház.)

megnyilt.

Szombaton zárva.

Kérjük a nagyérdemü közönség szives látogatását.

Férfi gyapju kelmék gyári raktára.

Telefon 413. | Sveici batist és vászon himzett ruhák és diszitési cikkek. | Eladás nagyban és kicsinyben | Teljes menyasszonyi kelengyék | Alapittatott 1882.

Uj üzlet! Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala. Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.“

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávét kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

KÁVÉ és THEA

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörkölve. — Hosszas kisérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megizleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordókba tartóm az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávén kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsájtom forgalomba

Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet! Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala. Uj üzlet!

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hirneves volt papi szabónak tanitványa és hosszu ideig segédje bátorkodom **a nagyságos- és főtisztelendő papság** becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhivni, ahol mindennemü papi ruháknak **szintartó, erős, jó szövetből** való elkészitését **jutányos** árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátitottam azoknak **szakszerü** előállitásáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kivánatra azonban a helyszinére személyesen is kiutazom.

Becses pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fürdő utca 17. szám.

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitünő hirnévnek örvendö benzin lokomobiljait benzin lokomobilos cséplőszelvényeit és

szivógáz-motorait.

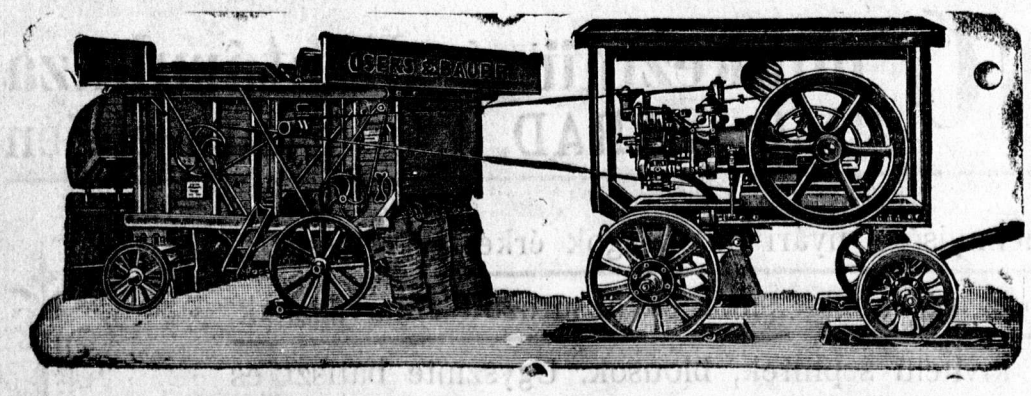

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendü gyártmány! Szolidtömör kivitel! Kitünő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel dijmentesen szolgálunk!

Kapható minden elsőrangu vendeglőben és kávéházban

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.